

Pli gugent tudestg, talian, franzos, anglais – che rumantsch

Ina retschertga tar interpresas grischunas

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Co dovran interpresas grondas ed uniuns da cura il rumantsch? Quai ha in student da comunicaziun intercuri l'onn passà. Il resultat: La lingua vegn darar promovida a moda activa, ma sponsoring da cultura è derasà.** Sis interpresas grondas e 13 uniuns da cura ha il student da comunicaziun *Andrea Arioli* analisà l'onn passà. Quest studi ha el fatg durant in praticum tar «ks-kommunikation». Arioli ha intervistà las firmas ed uniuns da cura e vuli savair, sch'ellas dovrian il rumantsch sin lur homepages, en la comunicaziun interna u externa. In'ulteriura dumonda è stada, sch'ins sustegnia il rumantsch cun sponsoring cultural.

Custa bler, nizzegia pauc

Las firmas han gugent dà pled e fatg. «La cooperaziun è stada fitg buna tar la gronda part. Quai ha mussà che la tematica sveglia tuttavia interess», scriva Arioli en sias conclusiuns davart la retschertga. Tuttina mussia l'evaluaziun: «Ina gronda part da las interpresas na pratitgescha nagina promoziun activa dal rumantsch en l'atgna firma.» Las raschuns: I duvrass memia bler temp e memia blers daners. Quai vul dir ch'ils custs fissan pli grond ch'il niz. Plinavant è la gruppina en mira (Zielgruppe) memia pitschna.

Pli raschuns da las interpresas interrogadas, p. ex. bancas, promovon dentant sin via indirecta il rumantsch. Las interpresas

Andrea Arioli ha interrogà ils pledaders da sis firmas grondas grischunas.

MAD

possedan fondos ord ils quals els subvenziuneschan projects da cultura rumantschs.

Betg convegnent tar uniuns da cura

Las uniuns da cura sa chattan en ina situaziun speziala. Malgrà ch'ellas lavuran en territoris rumantschs, sa drizzan las uniuns da cura ad ina clientella na-rumantscha. «Perquai vegn fatg pauca promoziun da lingua vers anora. Ma cun las vischnancas ed en la comunicaziun interna vegn savens operà per rumantsch.» Las uniuns da cura inditgeschan era ch'ellas porschian pitschens vocabularis

ord ils quals ils turists pon emprender intgins plects rumantschs.

Quatter linguas senza rumantsch

Arioli ha era retschertgà, sche las interpresas fetschian diever dal rumantsch sin lur homepages. Da las sis interpresas grondas grischunas ha sulet ina inditgà ch'ella porschia ina pitschna part en rumantsch. Las autras na dattan naginas infurmaschuns rumantschas. Ina banca planishescha dentant da duvrar en il futur il rumantsch per sias infurmaschuns en l'internet.

Fitg surstar fa che ina gronda interpresa grischuna, ch'è dependenta dal maun

public, fa sia comunicaziun en l'internet per tudestg, franzos, talian ed anglais e renunzia al diever dal rumantsch.

Dus citats – dus munds

Per sia retschertga ha Arioli betg sulet concepì questunaris, mabain era fatg intervistas directas cun ils pledaders da las interpresas. In citat ord questas intervistas mussa che singulas firmas na san anc adina betg ch'i exista cun il rumantsch grischun ina lingua unitara rumantscha. In auter citat demussa gist il cuntrari: I dat grondas interpresas grischunas ch'èn baininfurmaschas e sensibilisadas.

L'emprim citat: «La lingua rumantscha na vegn betg duvrada sin nossa homepage. Quai ha tranter auter da far cun il fatg ch'i na dat anc nagin rumantsch unitar.» Il segund citat: «Ina difficultad specifica rumantscha è la dumonda da l'idiom e dal rumantsch grischun ch'è en bleras parts dal chantun (anc) betg acceptà – segir in problem da generaziuns. L'acceptanza vegn a crescer. A quai lessan nus contribuir.»

Retschertga d'ina firma turitgaisa

Andrea Arioli è creschì si en l'Engiadina. Da preschent studegia el schurnalisssem e comunicaziun a la scol'auta a Winterthur. Il studi davart il diever dal rumantsch ha el fatg tar la firma da comunicaziun turitgaisa «ks-kommunikation». Il possessor da la firma è *Kaspar Silberschmidt*. El è suprastant en la Quarta Lingua e s'interressa ord quest motiv per dumondas davart il rumantsch.